СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 164. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 16. липня, 1923.

VOL. XXXI. — No. 164. — Jersey City, N. J., Monday, July 16, 1924. — THREE CENTS

У ВАШИНГТОНІ НЕ ВІРЯТЬ У СКОРУ ПОЛАГОДУ ФРАНЦУСЬКО-НІМЕЦЬКОГО СПОРУ В РУРЩИНІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 14. липня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що не вірять у скоре вирішенне французько-німецького спору.

Американські урядовці кажуть, що боротьба між Францією і Німеччиною ще потриває довший час.

Окупація Рурщини, на їх думку, се проба видержимости. Обі нації мусять показати, хто довше зможе видержати. Аж вкінці закони економічного життя спонукають обі сторони зблизитись і дійти до порозуміння.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ НА АЛАСЦІ

СУЕРД, Аляска, 14. липня. — Вчера пополудні приїхав президент Гардинґ з жінкою і товариством кораблем Гендерсон із Скегвей до Суерд.

Корабель переплив Аляскаиський залив протягом 48 годин. Подорож була прикра, бо була буря, дощ і мрака. Богато з товариства було хорих.

КАЖЕ, ЩО НЕМА НАДВИШКИ ПШЕНИЦІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 14. липня. — Директор Военної Фінансової Корпорації Евген Маєр, заявив, що в Америці піднесено непотрібний і неоправданий крик, що сього року у світі буде велика надвишка пшениці.

ДЖАБИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

ВАШИНГТОН, Д. К., 14. липня. — Директор Бюра Ветеранів, Гайнс, заявляє, що се бюро вишукує занятте для многих своїх членів, бувших жовнірів американської армії у світовій війні.

За останніх 11 місяців воно найшло занятте для 18,440 ветеранів.

ПЕРЕД ВІДЇЗДОМ В РОСІЮ ВІРИТЬ, ЩО АМЕРИКА ЇЇ ПРИЗНАЄ

ВАШИНГТОН, Д. К., 14. липня. — Сенатор Кінг, з Юти, котрий їде небаром до Росії разом із сенатором Леддом, з Норт Дакоти, каже, що він вірить, що Америка небаром признає російське правительство.

МАЛА ЗНИЖКА ЦУКРУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. липня. — Кілька американських рафінерій цукру оголосило, що обтяли ціну цукру в гуртовій продажі о ¼ цента на фунті. Тепер у них гуртова ціна цукру по 8½ цента за фунт.

ЦІНА ПШЕНИЦІ ЗНОВУ ТРОШКИ ПІДСКОЧИЛА

ШИКАҐО, Ілл., 14. липня. — Вчера на тутешньому збіжевому торзі ціни пшениці знову трохи пійшли вгору. Се було наслідком зменьшення числа продаючих.

Ціни кукурузи і вівса державлись як і передше.

ВИЛИВАЮТЬ ПОТОКИ ПИВА В РІКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 12. липня. — Федеральні „сухі" аґенти принялись „висушити" до двох тижнів броварню Бернгаймера і Шварца в Менгеттенвил.

Вони виллють 32,000 бочок старого пива, вартости (на теперішню ціну) $3,000,000, до каналу, відки воно попливе до ріки Гадсону і в море.

ВОЛИТЬ ДЕПОРТАЦІЮ НІЖ ГЕРРИСА

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. липня. — Сюди приїхала гарна англійська дівчина Мод Рівз. Вона познакомилася з Американцем Дж. Геррисом через почту і обоє згодились повінчатися в Америці, як вона сюди приїде. Вона приїхала, знаючи його лише з фотографії, але побачила його живого, він їй не сподобався і вона його відкинула.

Американська іміграційна влада не хотіла її допустити, бо квота на імігрантів з Англії вже перейшла, але була би її допустила, якби вона була віддалась за Американця, та вона заявила на Еллис Айленд, що волить, аби її депортовано назад до Англії ніж мала би віддаватись за Герриса.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОНСУЛЬ НЕ ПУСКАЄ ДО АНГЛІЇ РОСІЙСЬКОГО УЧЕНОГО

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. липня. — Відсі виїздить домів по короткому побуті в Америці російський учений фізіольоґ др. Іван Петрович Павлов.

Його запрошено на зїзд фізіольоґів в Единбургу, в Англії, і він хотів туди поїхати, але британський консуль в Ню Йорку відмовився дати йому візо на його советський пашпорт і він імовірно не поїде до Единбурга.

Павлов старий 75-літній чоловік, політикою зовсім не займається. Його подорож має лише наукову мету. Длятого тут вельми счудувались, що британський консуль відказався потвердити його пашпорт і дозволити йому удатись до Великої Британії.

Павлов заявив, що він зовсім не дбає, чи його пустять до Англії, чи ні. Як не пустять, так він просто вертається в Росію.

Він в Петрограді має лябораторії, в яких працює 30 лікарів.

Сюди приїхав він за почином Інститута Ракефеллера.

КИТАЙ БОЇТЬСЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ЗАРАЗИ

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 11. липня. — В Китаю царить вже анархія в легкій формі у державних установах.

В урядових кругах побоюються, що наслідком загальної анархії може кинутись в Китаю большевизм.

ЕПИСКОП БУДКА ПОВЕРНУВ ДО ВИННИПЕГУ.

„Канадійський Фармер" пише: Дня 30. червня с. р. повернув до Виннипегу греко-католицький епископ Н. Будка, який, як се вже звісно нашим читачам, відвідав Рим і Східну Галичину. Тогосамого вечера уряднли Українці греко-католики, святочну академію в його честь, у Інституті Просвіти.

Два головні бесідники, що промовляли в часі сеї академії, о. Олексів і сам епископ підносили у своїх промовах, що вороги епископа дуже поширювали були сплетню, що епископ до Канади не верне.

З промови епископа про обставини в рідному краю, слід згадати про те, що наш український нарід, хоч тяжко поневолений ляцькою неволею, тримається сильно на дусі, і хоч мовчить, то все має на думці, що хвиля визволення з ляцької неволі не далека.

Польща, після оповідання епископа, то друга царська Росія, де чоловік складається з тіла, душі і пашпорту, який Ляхи зовуть „довуд особісти". Без такого „доводу особістого" не можна рушитись і кроку „у демократичній" польській републиці, бо зараз арештують, а навіть сам епископ був арештований в протягу 24 годин у Перемишлянщині, хоч мав канадійський пашпорт.

Оповідав епископ також про те, що Ляхи хотять забрати землі греко-католицьких парохій, монастирські і епископські і утворити з того фонд релігійний, творення латинських біскупств і парохій на загарбаних розбоєм українських землях.

Патер Дженокі, якого Рим був тислав для розсліджения кривд греко-католицької церкви в Галичині, мав признати, що Поляки, католики, сильно переслідують і упокорюють також католиків галицьких Українців. Патер Дженоккі, на папський приказ, не вернувся до Риму, але полишився у Варшаві, щоби боронити прав греко-католицької церкви при укладанню конкордату між Польщею і Римом. Чи він їх оборонить, сумніваємось, бо ледви трафилося коли таке чудо на світі, щоби „крук крукови видзьобав око".

Епископа для американських Українців Рим ще не іменував, бо не може в протягу 7-ох літ найти відповідного кандидата. Вправді сього року знайшов був такого кандидата в особі крижевацького епископа Нярадія, але на його особу не згодилось чехо-словацьке і юго-славянське правительство.

Після записок епископа, списаних на підстави заяви адвоката Барана, що боронив покійних Мельничука і Шеремету, ті послідні висповідались і запричащались перед розстрілянием у греко-католицького священика. (Як знаємо, большевицькі часописи заперечували як найзавзятійше щоб покійні Мельничук і Шеремета щось подібного мали зробити).

Митрополит Шептицький після слів епископа, мав уже вернутись до Галичини, мимо того, що серед Поляків він одного з найбільше зненавиджених осіб.

Оттак представляється короткий звіт з промови повернувшого до Виннипегу еп. Будки.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПЕРЕМИСЬКИЙ ЕПИСКОП КОЦИЛОВСЬКИЙ В РИМІ.

О. Іван Дженоккі, апостольський візитатор для українських греко-католицьких епархій в Галичині, котрий по переведенню своєї задачі перебував при апостольськім нунціятурі у Варшаві, де ведуться переговори у справі конкордату між Ватиканом і Польщею, зістав телеграфічно візваний апостольською столицею до Риму.

О. Дженоккі в переїзді відїхав дня 22. м. м. з Відня до Риму.

Перемиський епископ, о. др. Йосафат Коциловський і апостольський нунцій з Праги. Мікари, виїхали до Риму 19 м. м.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ВЕРТАЄ ДО ЛЬВОВА.

Віденський тижневик „Український Прапор" пише: Від якогось часу появляються з таємничого жерела чутки (реєстрував їх „Громадський Голос" з 9. червня с. р.), що митрополит А. Шептицький не поверне вже до краю, бо лишиться в Римі, яко патріярх Сходу; що до Риму виїде раз на все перемиський епископ др. Коциловський, а на львівському престолі засяде станиславівський епископ др. Г. Хомишин. Можемо одначе ствердити, що митрополит А. Шептицький мабуть уже при кінці сього місяця повертає до Львова. Епископ др. Коциловський їде до Риму з обовязку „ad limina" і після того вертається до Перемишля. І дуже сумніваємось, аби комусь захотілося кидати на галицький грунт огонь релігійної боротьби...

БУХАРІН ПРО ПОЛЬЩУ.

Большевицький лідер Бухарін виголосив на одному зїзді в Москві промову, що капіталістичні держави мають намір відновити наступ на советські републики. Польща підготовляє мобілізацію, а Румунія концентрує війска в Бесарабії. Все це стоїть у звязку з подорожжю зміцнювати армію, збільшити Фоша до Варшави. Ми мусимо продукцію военного матеріялу, хоч знаємо, що всяка военна авантура закінчиться для Польщі катастрофою.

РУХ ПРОСВІТНИЙ В НАШИХ МІСТАХ В ГАЛИЧИНІ.

Львівський український тижневик „Слово" пише: По хвилевім остовпінію, впавшім на нас мов грім з ясного неба, в березні с. р. з приємностию приходиться нам зареєструвати дуже гарний у нашім життю зворот до реальної культурно-просвітної праці, що є доказом великої життевої сили нашого народу. Сим гарним зворотом мусимо назвати цілий ряд просвітних манїфестацій, уладжених по наших містах (Львів, Бережани, Тернопіль) в яких слідно було велике заінтересованне наших громадян, котрі тисячами беруть у них живу участь. Заініціювала сі просвітні віча дуже рухлива філія Просвіти міста Львова 13. мая с. р. Се перше віче просвітне, яке відбулось по десяти літах світової війни. Головна подяко належиться теперішньому ідейному голові проф. Терлецькому і секретареви філії дир. Яневу.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА ГЕНЕРАЛА БАЛАХОВИЧА.

Як відомо, на днях замордовано генерала Балаховича. Справа з убивством виглядала так: Генерал Балахович їхав в ночі враз з Перемікіним повозкою до Біловежі. По дорозі їм на стрічу вийшли невідомі особи із електричними лямпами. Генерал Балахович спинився і в тій хвили упав стріл, який влучив в лице генерала і поклав його трупом. Балаховича вбито з політичних мотивів. Балахович, як відомо, командував російськими військами, що поруч з польською армією боролись проти большевиків. В тій боротьбі вславився ще більше жорстокостю і погромами його брат Станислав Балахович. Російська преса пише, що генерала Йосифа Балаховича вбито помилкою і що замах був звернений проти його брата Станислава.

КОПАЛЬНІ ЗОЛОТА В СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ.

На зїзді гірників у Москві стверджено, що в державних російських копальнях золота в Сибірі добуто за минулий рік 232 пуди золота.

БОЛДВИН ВИШЛЕ В СИХ ДНЯХ НОТУ У СПРАВІ „ВОЄННИХ ВІДШКОДОВАНЬ"

ЛОНДОН, 14. липня. — Британський премієр Стенлі Болдвин працює тепер над відповідю Німеччини на її предложенне у справі „военних відшкодовань".

З початку слідуючого тижня він вишле сю відповідь Німеччині, аліянтам і Злученим Державам.

Висилаючи сю відповідь, премієр Болдвин зажадає рівночасно скорої відповіди на становище Великої Британії, аби по змозі як найскорше можна було поробити заходи для скликання комісії знавців для вирішення питання про німецькі „военні відшкодовання".

В палаті громад підпирають премієра Болдвина у його репараційній політиці кромі консерватистів також лібералн і Партія Праці.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ КПИТЬ СОБІ З АНГЛІЇ

БЕРЛІН, 14. липня. — Німецька преса каже, що Франція закпила собі із заяви британського премієра Болдвина, що Франція повинна забрати свої війска з Рурщини.

Вона вказує на вчерашний напад французького війска на два німецькі міста поза межами Рурщини, і зазначує, що се французька відповідь Англії на її предложенне, а рівночасно осторога, що Франція сама хоче бути паном ситуації в Европі, а не позволить, аби Англія їй диктувала свою політику.

ФРАНЦУЗИ В НІМЕЧЧИНІ ЯК ДОМА

БЕРЛІН, 14. липня. — Французька армія вчера напала на два нові німецькі міста Бармен і Ельберфельд.

Опісля вона відтам забралась, заявляючи, що се не була окупація а тільки карна експедиція, щоби покарати тамошню німецьку цивільну поліцію.

КОМУНІСТИ В НІМЕЧЧИНІ ПРОТИ МОНАРХІСТІВ

БЕРЛІН, 14. липня. — Тутешня комуністична часопись „Ді Роте Фане" (Червоний Прапор) взиває робітників, щоби зроїлись проти монархістів, котрі приготовляють заговір і хотять захопити владу у свої руки та привернути монархію в Німеччині.

БИЛ ПРО ЗАБОРОНУ ПРОДАЖІ ГОРІВОК МАЛОЛІТНИМ

ЛОНДОН, 14. липня. — Британська палата громад приняла нині в третьому читанню законопроект посолки пані Естор, який забороняє продаж алькогольних напитків малолітним.

Тепер сей бил пійде до палати лордів.

АМЕРИКА ПРОТИ АЛІЯНТСЬКОГО ДОГОВОРУ З ТУРКАМИ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 14. липня. — Американське правительство запротестувало через свого представника, амбасадора Джозефа С. Ґру, проти аліянтсько-турецького договору, а зокрема проти умови про нафтовий округ Мосул.

Америка хоче рівних прав і „отвертої брами" до Туреччини для всіх держав.

ЖНИВО В ЕВРОПІ ДУЖЕ ДОБРЕ

ПАРИЖ, 14. липня. — Звідомлення з усіх европейських держав показують, що сьогорічне жниво в цілій Европі заповідається дуже добре.

Знавці кажуть, що такого богатого жнива не було вже більше як 10 літ.

БІДНИЙ ЖОВНІР ВИГРАВ МІЛІОН ФРАНКІВ

ПАРИЖ, 14. липня. — Вчера виграв тут жовнір французької армії Раскалю на льотерії державних кредитових бондів 1,000,000 франків ($60,000).

Через се бідний жовнір став несподівано богатим чоловіком, але він ще мусить служити в армії 4 роки (він вступив до армії вдруге по вислуженню обовязкової служби) і покищо не може як слід використати свого майна.

СПЕКА В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, 13. липня. — Нині була тут небувала спека. Термометер показував 95 степенів в тіни, а урядово стверджено 110 степенів горяча.

В місті серед улиць занедужало ізза спеки більше як 200 осіб. Офіси були позамикані.

СПЕКА В ІТАЛІЇ

ФЛОРЕНЦІЯ, Італія, 14. липня. — Тепер в Італії настала велика спека.

Нині в Флоренції було 99 степенів горяча.

Богато осіб захоріло від сонічного удару.

ЕТНА ЩЕ ОБЗИВАЄТЬСЯ

КАТАНІЯ, Сицилія, Італія, 14. липня. — Вулькан Етна знова пробувався і зачав поволі викидати ляву.

СТРАШАТЬ МУССОЛІНІЯ ВИЛСОНОМ

РИМ, 14. липня. — Одну з тутешніх улиць має громада небаром назвати улицею премієра — віл Муссоліні.

Забобонні люди кажуть, що називанне улиць іменами живих є злим знаком для них і вказують на те, що коли в Европі зачали називати улиці і мости іменем президента Вилсона, його слава зачала скоро вянути і зівяла ще за його життя.

СТРАТА РОЖЕВОГО ПРОМИСЛУ В БОЛГАРІЇ

СОФІЯ, столиця Болгарії, 14. липня. — Болгари кажуть, що сьогорічний рожевий збір в Болгарії не допише.

В Болгарії є великий промисл виробу соку з рожевого квіту. Сього року рожевий збір не дописав ізза весняної непогоди і тому рожевий промисл понесе велику страту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.50	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Нач. У. Н. Союза 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОМИЛКА.

Українці з Холмщини, західної Волині і Полісся, котрих напала Польща військовою силою, а московські большевики, нібито іменем Росії й України, згодились у Ризі 18-ого березня, 1921, віддати Польщі, найшлись у прикрому положенню.

Вони вважали і вважають свої землі за частину не тільки України але й УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, одначе, коли прийшли вибори до польського сойму, то вони завагались, чи стояти далі твердо на тому становищі, чи трохи ухилитися з нього на бік.

Вкінці рішились трохи ухилитись. Ходило їм о те, щоби взяти участь у виборах, щоби мали змогу обороняти інтереси населення, поки їх землі під Польщею. Якби рішились, що признають на своїх землях українську державу, мимо польського наїзду, так не могли би брати участи у виборах до польського сойму, а хотячи взяти в них участь, мусіли признати ПОЛЬСЬКУ ДЕРЖАВУ.

Се є відхилення від української державницької програми.

АЛЕ ТІЛЬКИ ВІДХИЛЕННЄ, А НЕ ВІДСТУПЛЕННЄ.

Се українські посли, увійшовши до польського сойму, виразно заявили.

Вчера подали ми промову голови Українського Клюбу у варшавському польському соймі, посла Самійла Підгірського, котрий виразно заявив, що „змагання західних Українців такесаме як змагання всього українського народу, а ЗАКЛЮЧАЄТЬСЯ ВОНО У ВІДБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ОБІЙМАЮЧОЇ УВЕСЬ ПРОСТІР УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ".

Посол Підгірський далі сказав, що теперішний фактичний стан на західно-українських землях утворився БЕЗ ЗГОДИ, А ПРОТИ ВОЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Він додав, що для створення того стану, для приналежности західних українських земель до Польщі, Українці ані пальцем не рушили, але вони не хотять, аби безпосередно на тих землях правили чужинці, і домагаються ПРИЗНАННЯ ІМ САМОУПРАВИ.

Він як всі українські посли у Варшаві розуміли, що домагання самоуправи під Польщею є рівночасно ПРИЗНАННЄМ польської зверхности, ПОЛЬСЬКОЇ СУВЕРЕННОСТИ, над нападеними українськими землями. Але се був одинокий вихід, коли вони хотіли брати участь в польських державних установах.

І вони рішились на се, складаючи тільки правно-державну заяву, чи застору, що теперішнє їх становище до польської держави є хвилевим, бо вони і далі стремлять до створення Соборної України на всіх українських етнографічних землях.

* * *

Се становище Волинців, Холмщаків і Поліщуків приняв загал українського народу з дуже малим протестом або критикою. Очевидно, розуміє так як і автори його розуміли, що се хвилева потреба, яка одначе не звязує набудуче західних Українців з Польщею, бо вони отверто, не кривлячи душею, заявили, що НАБУДУЧЕ ЇХ ЗЕМЛІ МАЮТЬ НАЛЕЖАТИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Принято доволі спокійно се становище з ріжних причин.

1. — Українська держава є загирена большевиками на якийсь час і через те повстала хвилева ПЕРЕРВА (антракт). Як довго ся перерва потриває, годі ще знати, одначе західні Українці вважали, що її треба в той спосіб використати як вони використали.

2. — Хвилеве відхилення ЧАСТИНИ України від української державности не може мати значіння, бо не вона рішає про се, але цілість.

3. — Інтерес населення західних земель. Якби не було українських послів, то вийшли би польські або хрунівські, які працювали-б проти інтересів місцевого населення.

Із сим становищем Волинців, Холмщаків і Поліщуків можна годитись, або не годитись, але треба їх вирозуміти.

* * *

Галицькі Українці тоді не ішли разом з Волинцями, Холмщаками і Поліщуками. Вони ішли самостійно, і не признаючи польської держави, не взяли участи у виборах до польського сойму у Варшаві.

Але прийшла постанова аліянтської конференції амбасадорів з 14-ого березня (марта) с. р. і галицькі Українці змінили своє дотеперішнє державницьке становище.

Дня 21-ого травня (мая) с. р. відбувся у Львові зізд найбільшої української партії в Галичині — українській трудової партії.

На тому зізді принято резолюції, в яких: 1) Запротестовано проти ухвали конференції амбасадорів; 2) заявлено, що остаточною метою українського народу є САМОСТІЙНА СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА НА ВСЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ; але 3.) рівночасно зажадано в ТЕПЕРІШНІХ ПОЛІТИЧНИХ УМОВАХ — НАЦІОНАЛЬНО-ТЕРИТОРІЯЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ для всіх західних українських земель під Польщею, разом з Галичиною і Лемківщиною, а також розписання нових виборів у Галичині до польського сойму у Варшаві.

Се становище галицьких Українців цілком подібне до згаданого становища Волинців, Холмщаків і Поліщуків.

АЛЕ ЙОГО ТРЕБА ІНАКШЕ СУДИТИ.

Ті три українські землі загарбала Польща від України, якої теперішня московська влада на се згодилась. Се відірвана ЧАСТИНА від української держави.

ГАЛИЧИНА-Ж ВОЮВАЛА ПРОТИ ПОЛЬЩІ ЯКО ОКРЕМА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА.

Отже в сьому випадку сама ДЕРЖАВА ЗРІКАЄТЬСЯ СВОЄЇ СУВЕРЕННОСТИ в користь наїзника.

Правно-державна заява Галицьких Українців тут подібна як Волинців, Холмщаків та Поліщуків. І вони таксамо могли би покликатись на „передишку", як кажуть большевики, чи перерву у функціонованню української держави, але що мають на оправдание?

Навіть не мають того аргументу оборони інтересів населення, який мали Волинці, Холмщаки і Поліщуки, коли ішли до польських виборів. Бо ані виборів нема, ані нема вигляду на можливість та успішність оборони інтересів українського населення в Галичині у польських державних установах.

А страту понесли вже велику моральну, відхиляючись, хотяй се хвилево, від своєї української державности і суверенности в користь наїзника.

Длятого треба се вважати помилкою, помилкою, яка може відімститись на українській політиці, а хиба може набудуче навчити розуму, кого треба.

У се віримо твердо, бо не тільки помилки української політики але навіть послідовна польська нищительська політика навчить Українців, що Українці ніколи не можуть признати ані терпіти польської державности і суверенности на землі українській.

АЛЕКСАНДЕР СТАМБУЛІЙСЬКИЙ А БОЛГАРЕ

(Оригінальна допись „Свободи" з Відня).

Історія Болгарії, а зосібна історія її визволення зпід турецької кормиги — се предмет дуже інтересний для студій, а інтересний передовсім для таких народів як наш, бо доперва знаходиться в процесі боротьби о свою самостійну, соборну державу.

У тих визвольних наших змаганях — се передовсім впадав в очи, що наколи визволення Болгарії повстало при чинній і дуже видатній помочи з боку Росії, то Українці такої помочи сподіватися від Росіян не можуть. Противно — Росія се побіч Польщі головний противник національний Соборної України та хоч Росія і помагала Болгарам в 1877 р. скинути ярмо турецьке то вона мала в тім дуже точно означену, самолюбну ціль: по плечах Болгарів вона хотіла дістатися до Царгороду та обсадити Дарданельський пролив, що лучить чорне море з егейським та середземним. Відколи російська держава дійшла до чорного моря та обсадила Крим, від тоді є для неї, питанием первородної ваги: Як видістатися з замкненого чорного моря на ширший світ?

Боротьба Сербів і Болгарів проти Турків о визволенє се буда для Москалів вода на їх млин. Росія вічно бунтувала і інтригувала на Балкані, а під плащиком „славянофільства" намагала здійснити свої власні самолюбні цілі. Що російська і українська суспільність в 70. роках з великим запалом віднеслися до визвольних змагань балканських Славян і достарчувала їм помочи не лиш в грошах, одежи та зброї але і в людях (гляди спомини Панаса Крутя видані У. Вид. Спілкою) се правда. Але урядово московському був сей рух дуже на руку: раз — він пособлював його головний цілі, здобуттю Царгороду і Дарданелів, — друге — він відвертав увагу суспільности від насильств і гвалтів, яких допускався російський уряд на своїх власних горожанах, у внутрі своєї власної держави. А вжеж власне рік перед вибухом російсько-турецької війни, бо в р. 1876 тойсамий визволюючий Сербів і Болгар царський уряд закував на цілих 30 літ живе слово 30-ти міліонів українського народа, забороняючи всяке красне, як і наукове та популярне укр. письменство, а навіть укр. представлення театральні і концерти!

Тодіто написав і видав в Швайцарії наш Михайло Драгоманов свою славну брошуру „Турки внутрешні та внешні". Заки Москва розганяеся до боротьби з Турками заграничними — най зперщу зробить порядок зі своїми Турками у внутрі рос. держави, най винищить тих пашів, Гегів та Гашибазуків що придушують всякий порив до волі і до світла самого рос. народа так тай народів других, котрих вона забрала у свої кайдани.

Тоді то інтереси Болгарів ішли через щасливий збіг обставин історичних по лінії інтересів урядової Росії. В договорі Сан Стефанським на весну 1878 р. заключеним між Росією Т ауреччиною Росії удалося майже всю Болгарію злучити разом, бо і Румелія, що вже лежить майже під самим Царгородом дісталася до Болгарії та се не подобалось другим великим державам а передовсім Англії, котра сама ласим оком дивилася на дарданельський пролив!

Скликано велику міжнародну конференцію до Берліна 1878 р. а в договорі там заключеним, Румелія лишилася під Туреччиною. Доперва через революцію в осени 1885 р. Румелію прилучилася до Болгарії, що сталося причиною братоубійчої війни між Болгарами а Сербами, котрі з завистею глядили на таке територіяльне скріплення Болгарії. Болгаре під проводом свого князя Александра Баттенберга побили Сербів, що напали на Сербію. В тім часі ще всі висші команди в Болгарії були обсаджені Москалями, а коли зависла гроза війни зі Сербами — Москва щоби покарати Болгарів, котра занадто маркувала свою самостійність, відкликала в підлий спосіб своїх офіцирів. Та Болгаре дали собі раду і зі своїми родимими, хоч і нищими офіцерами. Москва однак не залишила своїх інтриг, але підкупила декотрих офіцирів, котрі в 1886 р. устроїли револьту, примусили Александра до зречення і вислали його до Росії. Однак ледви князь Александер туди доїхав, як болгарські патріоти під проводом Стамбулова устроїли протиреволюцію, увязнили збунтованих офіцирів а Александра покликали знову на престол. Сей — через Підволочиска, Львів, Чернівці — вернув до Софії, але видячи що Москва не перестане далі інтригувати — зрікся оконечно престола а під іменем графа Гартенав став на службу в австрійській армії.

Стамбулов перевів вибір на болгарського князя Фердинанда князя Нобургського, внука колишнього французького короля Люї Пилипа. Мати Фердинанда Клементина — була се дуже розумна жінка, котра порадами своїми укріпила престол свого сина. Рівночасно Стамбулов грунтовно вичищував край від московських інтригантів. Москва пімстилася на нім в сей спосіб, що найняла македонських бандитів, котрі Стамбулова замордували на улиці.

Однак Фердинанд ішов далі по антимосковській лінії, щоби свій край і народ зробити вповні самостійним.

Тій обставині маємо завдячувати, що уряд болгарський покликав на професора високої школи (університету) в Софії — нашого славного Михайла Драгоманова. Зять його проф. Шишмаков став і сам потім міністром просвіти.

Нарешті Болгарія, котра все ще уважалася — хоч лиш на папері — підлеглою Туреччині — оголосила себе независимим королівством, а незадово потім, в жовтні 1921 р. прийшло до т. зв. першої балканської війни.

Болгарія, Сербія і Греція заключили союз і дружно побили Туреччину, визволюючи поневолених ще нею своїх братів. Однак Сербія і Греція не додержали по побіді підписаного перед війною договору, але кинулися на ослаблену війною Болгарію. Видячи се — використала відповідну хвилю і Румунія та майже без вистрілу забрали Болгарам Добруджу, край при впаді: Дунаю у чорне море, де ще й досі живуть також потомки наших давних задунайських Запорожців.

Болгарія окровавлена лягла під ногами недавних зрадливих союзників.

Та се не край ще болгарський недолі. В р. 1914 вибухає світова війна з обставині змусили Болгарів стати на боці осередних держав, між котрими вела перед Німеччина. Та держава мала первоpядне військо та знаменитих генералів, котрі однак взялися не до свого діла, бо і до політики. Спровокувавши проти себе навіть Зл. Держави півн. Америки (як і взагалі майже цілий світ) не могли очивидно Німеччина вдержатись, а падаючи — потягнула за собою і своїх союзників, між иншим і Болгарію. Уже у вересні 1918 р. перервали Французи під Доброполем болгарський фронт. Та поразка викликала революцію болгарських мужиків, котрих є в краю до 80 процентів. Король Фердинанд мусів утікати з краю, його син Борис став по формі королем, але властивим диктатором Болгарії зістав Александер Стамбулійський. Був се син богатого селянина, що спочатку учився таки в краю у господарській школі, а потім виїхав на господарську академію до Галле в Німеччині.

Вернувши домів — став він сельським учителем, а в р. 1911 зістав послом до „Народного Собору", яко член хліборобської партії. Партія та, основана Драгієвим мала тоді вже 35 членів, а Стамбулійський зістав одним з її провідників.

Перед світовою війною були Болгарські політичні партії радше групами, що єдналися вокруг якогось визначного політика більше після особистих симпатій.

Бо впрочім ріжнились вони головно через орієнтацію у заграничній політиці; одні орієнтувались на Росію, другі на Англію або Францію, треті на Німеччину.

Партія міністра-президента Радославова і король Фердинанд рішилися — як сказано — виступити 1914 р. по стороні держав осередних. Стамбулійський був однак одним з головних противників сеї комбінації. На дни перед виповідженнем війни зійшлися провідники партій на авдієнції у короля Фердинанда і Стамбулійський остерігав короля перед війною з Росією і антантою. „Ваша величність ризикує у тій війні своєю головою". На се відповів король: „Я вже чоловік старий і я менше можу боятись за свою голову як ви, молоді за свою". (Стамбулійський мав тоді заледви 31 літ). Незадово потім Стамбулійського арештовано, переведено проти нього сторонничий процес політичний і засуджено на досмертну тюрму. Доперва революція з 1918 р. визволила його з неї, і він зістав міністром в кабінеті Тодорова а далі і міністром президентом.

Засуд і довголітна тюрма зробила Стамбулійського незвичайно популярним між селянами. Він се використав і не есдністе опер цілу свою політику уважаючи, що всі старі партії вже переже переже вилися і що лише селянство може бути підставою для відродження Болгарії. Остільки він і його партія суть і для нас симпатичні, инакше одначе представляєся діло, коли взяти на увагу способи, якими Стамбулійський старався утвердити перевагу хліборобської партії в Болгарії.

Він передовсім перепер закон ділаючий на вспять (!), на підставі котрого він віддав під суд всіх міністрів що були при власти від 1913 до 1918 року. Одну групу їх засуджено по довгім процесі в кітни на дуже тяжкі кари, межи ними заочно і бувш. през. мін. Радославова, що переживав в Берліні, а тепер вернув вже мабуть до вітчини. — В вересні 1922 р. арештовано і решту бувш. міністрів і незадово мала відбутися розправа карна проти них.

Се було однак Стамбулійському еще за мало: він взявся також до провідників партій, що стояли в опозиції до нього. Коли минувшого літа в Тірково зібралися ті провідники на нараду, то він казав їх до полусмерти побити та поарештувати, а не один з його політичних противників згинув неспodівано з руки найманих убійників. Він в способах не перебирав а вибирав безпощадну війну не лише політикує але і цілій інтелігенції. Найкращі люди, як напр. проф. Шишманов — мусіли утікати з краю на поневиру заграницею. Правда він взявся енергічно і до тих, що підчас війни нечесними спекуляціями прийшли до великих маєтків, але до сего не треба було аж братись за диктатуру, і подоптання всякого почуття справедливости.

(Конець буде).

„РІДНИЙ НАШ ІСУС"...

Клим Поліщук.

Легенда днів сучасних.

(Продовження)

III.

...Вранці був приморозок, а потім нахмарилося і став туман. Ті, що поїхали до міста з „десятиною", мали десь аж у вечері вернутися, а ті, що зосталися в дома, — самі не знали, що робити. Богато сиділо та думало про те, що не стане чим обсіятися і що прийдеться де-що зоставити незасіяним, як то було минулого року, тільки один старий Петро не журився цим. У нього зоставалося трохи з торішнього врожаю, а тому він вирішив засіяти все своє поле, не жаліючи насіння. Неспокійно його трохи те, що ділося з Роспятим, але коли вмився та поснідав добре, так і роздумав собі:

— Гм... То-ж ніяк неможливе... Висить собі старий та струхлявілий, а як вистрілили коло нього, так від одного тільки гуку відірвався...

А потім запріг у воза коні, взяв плуга, мішок жита і поїхав у поле. Поле його було не далі, як за одні гони від придорожнього хреста і коли тільки він приїхав, то зразу-ж повернувся до нього лицем і тричі перехрестився.

В полі було тихо, як у вусі, тільки десь далеко сумно гайвороння крякало. Коло хреста, здавалося, дріжали тумани і в тім дріжанню чулася незвикла тривога. Старий Петро нерішучо якось злагодив плуга і зачав першу борозну. Ішов у напрямі хреста, пильно вдивляючись у сіру масу Роспятого, який начеб-то рухався. Ось підійшов ще близче і непомітив, як стали чогось коні і як він сам задубів коло них. Тільки побліділі уста несвідомо вимовляли:

— Живий... Живий...

Роспятий вперто змагався. Ось, простягнув у повітрі одну ногу... Здригнувся... Випростав другу... Натягнулися руки... Обвисло тіло... Голова витяглася вперед і хоталася — то сюди, то туди... Рот розкривсь... Очі великі, сині, як волошки... Терновий вінок аж на брови зсунувся... Видно: важко... Дуже важко... Скрутилося тіло... Язик губи лиже... Не витримати... Шарпнувся з силою і махнув над полями рукою... Потім нею за хреста схопився... Ще одна тільки рука тримає його... Ще один рух і, враз, зник із хреста... Тільки якась сіра тінь мигнула в тумані...

— Живий... Живий... — безтямно проказував раз за разом старий Петро, поспішаючись до хреста.

Прибіг, а на хресті тільки одні заіржавлені цвяхи стирчать. Озирнувся навколо: далеко тінь... тільки тінь...

— Господи Боже! — промовив зворушено. — Що-ж це таке?

Може був би ще й зариданув від чуття, як би так не побачив, що коням остогидло стояти і вони потяглися з плугом по сусідських засівах. Схопився і крикнув:

— Тпру!... Тут така справа, а їм ані гадки!...

Завернувши коні на борозну, хотів було орати, але чогось пропала всяка охота. Дивні думки шумливими роями обсіли його голову і він нічого не хотів чути і знати, крім одного Роспятого, який вживався йому — то тут, то там, але куди тільки він не дивився, то скрізь бачив лише одне сиве небо, тумани сонні та стерні сірі...

І коли вивів до кінця першу борозну, то перекинув плуга лемішами на бік і вернувся до воза. Лагодячись у дорогу, помітив, що з півночі сунуться важкі хмари, а в повітрі літає дрібний сніжок.

— От і по всій роботі!—промовив сам до себе замислено, а серце його так і стислося, так і защеміло, наче від передчуття якогось.

Глянув ще раз на хреста, озирнувся навколо себе і зітхнув:

— Треба їхати!... Все одно вже!...

IV.

Те, що Петро росповів на селі про Роспятого, дуже всіх здивувало, але ніхто не знав, як це зрозуміти. Дехто навіть не вірив старому і сам ходив до хреста подивитися — „чи так воно й справді?" Приходили, дивилися і тільки роти розкривали:

— От, так диво!...

Чекали вечора, коли мали вернутися ті, що „десятину" повезли:

— Може вони щось знають?..

А тут, як тільки стало смеркатися, пішов такий сніг, наче перед Різдвом, аж налякалися, бо — „то-ж ще цілий тиждень до Михайла святого і треба в полі ходить"... Через це саме спізнилися в дорозі ті, що з „десятиною" їздили. Вернулися пізно в ночі — обмоклі і змерзлі — і ще якогось дивного чоловіка з собою привезли. Був високий, стрункий, з синіми очима, з довгим, як у попа, русявим волоссєм і руденькою, продовгастою борідкою, а сам — ледве прикритий якоюсь рядниною. Дивилися на нього і дивувалися:

— Така холоднеча, а йому начеб-то й нічого!...

Забулися навіть за Роспятого поговорити, так сим чоловіком зацікавилися.

— Де-ж це ви його взяли такого? — питали.

— В полі на межі сидів! — відповідав хтось із тих, що приїхали.

— Як, серед снігу?! — допитувалися.

— Еге-ж, серед снігу! — відповідали дивними голосами. — Під'їжджаємо вже до села, коли бачимо, сидить хтось серед поля, благословляє... Стали ми і пішли до нього, щоб побачити, хто такий. Ну, бачимо, він сидить... голісенький, можна сказати... Тільки рядниня якась... Жалко стало... Взяли, щоб не замерз...

— Так... так... — загомоніли. — Тільки, хто він такий?... Жид, кацап, чи наш чоловік?...

— А хто його знає? — здвигали плечима ті, що привезли його. — Отже, бачите самі!... Мовчить!...

— Треба було-б спитатися! — озвався хтось грубим голосом, але саме тоді він підняв обидві руки і всі побачили на його долонях великі чорні рани:

— Хто він?!... Хто він такий?!... — зашепталися.

— Я Ісус! — сказав Він їм. — Десятки літ дивився я з хреста на ваше бідування і не міг більше так терпіти...

Всі наче заніміли, тільки один старий Петро озвався тихо:

— Що-ж ви мовчите?!... Я сам бачив, як Він сходив із хреста!... Дайте Йому вдягтися в щось!...

Як зі сну прокинулися. Кинулися, хто куди і в одну мить принесли Йому чоботи, шапку і свиту, щоб одягнувся. Глянув він на те все і всміхнувся лагідно:

— Як бачу, то ви ще не цілком забули про мене, коли останнє віддаєте!... Та мені бо того не треба!...

Кажучи так, одягся в свиту, а чобіт і шапки не захотів брати.

— Обідуєся! — промовив. — Мені між вами і так тепло...

Зраділи люди. Знали з голов свої шапки і стали просити Його:

— Невідцурайся, Ісусе, нашої мужицької вечері!...

Він замислився трохи і відповів:

— Жаль мені вас, але мушу спішитися в світ! Коли зроблю своє діло, тоді вернуся до вас і зостануся жити з вами на віки вічні...

— Ну, так хоч зайди в яку хату і обігрійся трохи! — сталк його вмовляти, а тим часом старий Петро бігом побіг до попа, щоби той прийняв Його до себе.

Піп був чужий, московський і скупий, а через те тільки очі на старого витріщив:

— Що за Ісус?... Який такий Ісус?!...

— Наш... Рідний наш Ісус!... Той, що на придорожньому хресті був...

— Нічогісенько нерозумію! здвигнув він плечима. — Побожеволіли ви, чи що таке?!...

— А ви йдіть, та подивіться! — кликав його старий за собою.

— Пізно вже! — сказав на те піп і голосно позіхнув, начебто йому хотілося спати.

Побачив старий, що ні до чого доброго з ним не договориться і побіг назад. Прибігає, а на майдані ніде голці впасти, стільки народу зійшлося. Тут тобі і куркулі, і середняки і незаможники, і так усякі люди, і всі вони, затаївши духа, слухають його дивно-солодкої мови.

(Конець буде).

З ПРОМОВИ ПОСЛА ПІДГІРСЬКОГО У ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ

(З промови голови Українського Соймового Клюбу у варшавському соймі, Самійла Підгірського, виголошеної дня 2-ого червня, 1923).

З цілим натиском підкреслюємо, що оздоровленнє відносин на українських землях прийде тільки тоді, коли там радикально і кардинально зміниться ситуація й коли право українського народу до порядковання в тих землях буде признано; тільки тоді впорядкується відносини на українських землях, коли Волинь, Полісся, Підляше, Холмщина і Східна Галичина з Лемківщиною будуть виділені в правно-державну одиницю, коли цим нашим землям буде признана національно-територіяльна автономія з власним законодатним соймом. Як довго не буде тієї найширшої автономії, так довго не буде ладу на українських землях, які знаходяться в межах польської держави.

В інтересі співжиття двох народів українського й польського є задоволеннє цього справедливого нашого домагання.

Стан вічної боротьби, гангренізованих відносин, не лежить в інтересі Польщі, — так бодай ми розуміємо справу. Вічне гнобленнє українського народу, розбиваннє його життєвих жерел, нищеннє і руйнованнє української культури не доведе ні до чого доброго.

Стверджуємо факт, що досі ніодин польський уряд не став на цім єдино правильнім становищі пошановання прав українського народу. Розуміється, що на цім становищі не став нинішній уряд, уряд реакційних польських партій: Премієр міністрів взагалі не вважав доцільним сказати щось про всі національні меньшости, які творять 33% населення держави. Адже ж сказати, що до нас, нац. меньшостий не буде примінювана шовіністична політика, та що наші „справедливі" вимоги в царині шкільництва будуть задоволені, — це значить: нічого не сказати. Як я вже зазначив, вся дотеперішня практика адміністрації, судівництва, цкільної влади, і взагалі уряду була висловом політики польської реакції і шовінізму.

Правда, деякі дотеперішні уряди іноді надягали на себе одяг демократизму і прикривались демократичними фразами, але по суті були шовіністичними. Тепер прийшли до влади партії, які ненавидять демократичний принцип. Зоольогічний націоналізм тих партій звернений проти національних меньшостий взагалі та спеціяльно проти нас Українців, яко проти наскрізь демократичного народу, народу в значній більшости селянського. Цей зоольогічний націоналізм теперішних урядових партій давно нам відомий.

Не маємо зайвих надій ні на хвилину і в цілій повноті здаємо собі справу з того, що нас жде.

З болючого досвіду знаємо, що це таке в розумінню теперішньої урядуючої більшости „справедливі" вимоги в царині українського шкільництва. На практиці й на ділі це значить стільки, що українське шкільництво взагалі не повинно істнувати. Ми знаємо також, що теперішній уряд несе нам у соціяльній ділянці, зокрема в аґрарній справі.

Знаємо, що **коштом нашого українського селянина він хоче заспокоїти голод землі польського хлопа.** Знаємо, що за теперішнього уряду пійде широкою хвилею польонізація, відбираннє землі від українського селянства; знаємо, що й сама т. зв. польська більшість звернена проти нас; знаємо, що політика теперішнього уряду буде приспішеною ходою вести павперізацію (обідненнє) і польонізацію нашого народу; знаємо, що нищеннє української культури пійде ще сильнійше і ширше ніж досі.

Не зважаючи на все те, піднoсимо наше домаганнє, вимогу нашого народу:

1) Найширша національно-територіяльна автономія всіх українських земель, що знаходяться тепер в межах річи посполитої;

2) Негайне удержавненнє досіль тайного українського університету у Львові;

3) Негайна амнестія (помилуваннє) усім Українцям, які боролись за свої національно-політичні права;

4) Невмішуваннє уряду у справи православної церкви і повне відділеннє церкви від держави;

5) Негайне заведеннє українського шкільництва на всіх просторах українських земель;

6) Управильненнє справи горожанства;

7) Скасованнє кольонізації;

8) Що торкається земельної реформи, то вона мусить бути переведена на наших землях в інтересах українського, загалом місцевого, населення згідно з волею цього населення.

Від того, як до наших домагань віднесеться польське правительство й польські партії, буде видно, кому із Поляків залежить на суперечках, на боротьбі з українським народом та кому лежить на серці співжиття цих народів. До теперішнього уряду, уряду польської реакції, ми не маємо довіря. (Гучні оплески на лавах нац. меньшостий).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 371 повідомляє, що місячний мітинг відбудеться о 8. годині вечером в суботу, 14. липня в гали церковній під ч. 49-51 Бікон ул. На порядку нарад вирівнаннє місячних вкладок і важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Тарнавський, предс.; Г. Романків, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПРОДОВЖЕННЄ ВИКАЗУ ЖЕРТВ З ДНЯ КВІТІВ РІДНІЙ ШКОЛІ

З переносу $908.22

Нортгемптон, Па., збірку в церкві св. Івана Хрестителя переслав о. Іван Кутський 20.00

Ню Йорк, Н. Й., від громадян переслав п. Петро Матієв 3.00

Зложили: оп 1.00: Петро Матієв, Ілько Матієв, Федор Долішній.

Алентавн, Па., від Комітету Обєднання переслав І. Дашевський 34.98

Зложили: Григорій Пипюк 2.00; по 1.00: Іван Бобаляк, Іван Дацевський, о. В. Турула, Василь Король, Юрко Лупік, Іван Рудакевич, Захарій Позібанчук, Дмитро Турчин, Василь Ярема, Григорій Біленький, Дмитро Стах, Ст. Салаш, Іван Білян, Петро Горбовий, Степан Мельничук, Ів. Сопчак, Роман Бойко, Василь Климан, Лев Хома, Дмитро Микієвич; по 50 цнт.: Дмитро Мороз, Микола Бобаляк, Яцко Тогишин, Теод. Романчук, Григорій Фариняк, Ол. Клапко, Василь Гайдай, Гилько Шевчук, Гилько Завидюк, Мих. Сармір, Дмитро Рудакевич, Мих. Радь; по 25 цнт.: Василь Ракочий і Михаїл Фариняк; за квітки коло церкви зібрано малими жертвами 6.48.

Перт Амбой, Н. Дж., від Комітету Обєднання переслав п. Пилип Щуцький 67.01

Зложили: Клюб Укр. Амер. Горожан 32.01; по 1.00: Пилип Щуцький, Петро Стопень, Йосиф Швайлик, Михаїл Війтів, Юліян Павчак, Іван Стек (стар.), Василь Берко, Михаїл Швайлик (мол.), Теод. Бережанський, Іван Горбусь, о. Йосиф Чаплинський, Іван Ваверчак, Григорій Гиба; по 50 цнт.: Михаїл Чумер, Юлія Зволінська, Петро Журавецький, Іван Денис, Дмитро Куций; по 25 цнт.: Теод. Пашуля, Ілько Чижик, Петро Макар, Стефан Гонимар; решта дрібними датками. Сестрицтво св. Ольги 10.00; Павло Гаврилів і Василій Костецький по 5.00; парохія Успенія Пресв. Богородиці в Перт Амбой 25.00; о. Йосиф Чаплинський від себе 5.00; зібрано в церкві 20.00.

Лудлов, Масс., від тов. Імени Франка переслав п. М. Пукіш ... 7.00

Зложили: П. Пилипів і Я. Федорик по 1.00; по 50 цнт.: І. Гнатів, Н. Павлів, І. Сорохтей, Дм. Куртий, Й. Яців, П. Василець, С. Наливайко, І. Андрусик, М. Пукіш.

Янгставн, О., від громадян переслала Текля Гела 11.00

Зложили: Стефан Грибор 5.00; по 1.00: Анна Стех, Магдалина Філь, Гр. Нівінський, Стефан Том, Семен Гела, Текля Гела.

Мікаду, Па., збірку в церкві переслав о. Симеон Милянич 32.20

Мікаду, Па., Конст. Поступак ... 5.00

Мікаду, Па., о. С. Милянич 5.00

Менвил, Р. Ай., від громадян переслав п. С. Лапчинський 15.00

Ютика, Н. Й., з віча переслав п. В. Лисогір 7.50

Пеорія, Ілл., від Комітету Обєднання переслав п. А. Батюк ... 19.00

Зложили: Атаназій Куш і Антін Батюк по 5.00; Павло Голуб 2.00; по 1.00: Л. Пайочківський, Дмитро Митар, Розалія Митар, Кароль Кучмук, Іван Кучмук, Володимир Марчук; по 50 цнт.: Павліна Пайочківська, Василь Бігун.

Нюарк, Н. Дж., Петро Сороклїт 2.00

Ватервліт, Н. Й., від парафії св. о. Николая переслав о. О. Ковальський 14.75

Ню Александрія, Па., від парафії переслав о. А. Рудакевич 18.13

Джанет, Па., від парафії переслав о. А. Рудакевич 5.50

ДОСІ ЗІБРАНО $1,175.29.

Обєднанне Укр. Організацій в Америці

ДОПИСИ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Прочитавши в нашій часописи поклик від Обєднання до складок для нашої славної старенької письменниці Ольги Кобилянської на поратованнє її здоровля, низше підписана пересилаю суму десять долярів, котрі зложили: п. Марія Скубова $3.00; панни Анна Шутаківна, Мелянія Татаринська і пані Анна Кулікова по $2.00; п. Анна Сивець $1.00. Разом $10.00.

Жертводателькам щире спаси Біг. При сій нагоді відзиваюсь до нашого патріотичного жіноцтва в Америці: займіться збірками по своїх місцевостях для нашої письменниці, поможіть їй та покажіть що ми женщини розуміємо і відчуваємо її долю.

Марія Скубова.

СПРАВЛЕННЄ ПОХИБКИ

У виданню „Свободи" з 14-ого с. м. в статті п. з. „Думки" (3-тя сторона) в 13-ому рядку з долини пропущено **„не"**.

Правильно се реченнє має звучати: „Замітно, що се говорить НЕ загал Жидів, які „невтральні" в політиці, але Жиди-большевики, Жиди змосковщені, словом Жиди-Москалі".

Сього, впрочім, читач міг догадатися зі змісту речення.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

(Продовженне)

(10)

Людоїд.

Ранковий світанок знайшов Івана ще при лямпі за бюрком.

Коли світанок і лямпа кидали вже двійне світло на його папери, він загасив лямпу.

Він прийшов до себе.

В його дусі складено плян, який він виконає.

Чистий, одобрений янголами плян.

Був ранок неділі.

Машини печей для дестиляції камінного вугля відпочивали. Великий басейн з водою, який живить парові помпи віддається в неділю рано робітникам, щоб вони могли в нім змити з себе бруд цілого тижня.

Від шостої до сьомої години тепла течія басейну полишена робітницям, а потім від пів до осьмої до десятої робітникам.

Ключ до помпової машини великого басейну передає звичайно машиніст в суботу вечером Іванови — щоб туди не могла війти жадна цікава, пуста, докучлива людина.

Іванови ніколи не спало на думку скористатися цим ключем.

В затворі помпової машини зроблено маленьке вікно з веркального шкла, скрізь яке можна дивитися до басейну — наприклад чи стан води в нім не порушено, коли працюють помпи.

А в неділю ранком о шестій годині тут можна булоб насоложуватися Олімпійським видовищем. Евіля є також там.

Іван зняв ключ з цвяха і поклав собі до кишені.

Але він зробив це не між шостою а сьомою, але аж по осьмій годині.

Він хтів подивитися на робітників.

Чому?

Бо йому були відомі звичаї народа копалень і він знав, що хто має кохану чи наречену, той виколює звичайно голкою на голім тілі її імя. Він хтів знайти того мужчину, який витатовував собі імя Евілі.

Звідки прийшла до наших робітників в копальнях ця індійська ніжність? Це старий звичай, який є і у инших европейських народів.

Мужчини татовують собі імена коханих на плечах, на раменах голкою і натирають їх тоді їдкою червоною чи блакітною фарбою. Такий напис вже не можна затерти. Звичайно буває тут пара сердець пробитих стрілою чи два голуби, чи ознаки гірника: довбня і копаниця а під ними імя.

Між жінками додержують цей звичай лише ті, які не віддаються. Але Вони виточковують імена і знаки не на раменах.

Інколи трапляється, що ці люде хтілиб викинути імя з альбома. І це є просто; вони наліплюють наривний плястир на ціле імя, і тоді зникає письмо разом з перґаментом. Наростає нова цера і на ній можна татовувати нове імя.

Деякі не є такі церемонні. Вони точкують нове імя під старим і реєстер зростає, поки він заповнює всі вільні місця.

Івану не було тяжко знайти, що він шукав. Коли покриті сажею постаті змили бруд своїх плеч, він зараз знайшов на однім імя Евілі. Літери були сині, подвійне серце над ними було червоне. Це був один з найбільш інтеліґентних і пильних робітників. Він звався Петро Шафран, але його товариші звали його глузливим іменем: „людоїда".

Цей чоловік давно вже звернув на себе увагу Івана своїм дивним поведенням.

Це був мовчазний чоловік, котрий ніколи ні з ким не сперечався. Коли його дражнили, глузували з нього, то він удавав що нічого не бачить і не чує. Він ніколи не скаржився на щось і не ходив з своїми товаришами ані до церкви ані до шинку.

До дітей він мав особливу антипатію. Коли якась дитина наближалась до нього, він гнав її геть, вишкіряв на неї зуби і кидав на неї, що йому траплялося під рукою. Вони всі боялися також його. Жінки ховали своїх дітей, коли вони лише його бачили здалека. Зрештою кождий жив з ним добре.

Іван знав тепер, що він хтів знати, пішов до дому і став перед дверима, чекаючи поки копальняні робітники групами подадуться до церкви до ближнього села. Він бачив також Евілю між ними.

Він дивився на її вже холодним поглядом дослідника, стверджуючи собі науково; що цілий характер цього обличчя походить від того, що воно зеднало в собі прикмети багатьох рас. По Кюве є три такі раси, по Блюменбаху пять, по Прихарцу сім і по Демулїусу шістнадцять. Постать, що знаходиться перед нами є мішанина уральсько-алтайських властивостей з арамейськими і кавказькими. Маленькі руки і стопи, стрункий ріст, вузьке вигнуте чоло, піднятий гарно обрисований ніс, тонке чорне волосся вказують на індійський тип; але вихилена верхня губа, вигнуті зміями брови свідчать про славянсько-скіфське походження; палкі великі чорні очі є арамейською властивістю; підборіддя і фарба обличча нагадують малайський тип, а здібність червоніти посвідчує кавказьке походження. Лише це племя має здібність червоніти і це знаходить своє поясненння в тканині клітин.

Так міркував Іван, бачучи Евілю, що проходила перед ним.

І чому її наречений не провожає її до церкви?

Він сів перед вентеляційною печею копальні і дивиться непорушно в повітря, зоперши підборіддя на руки.

Іван підійшов до нього.

„Доброго ранку, Петро!"

„Доброго ранку".

„Що ти робиш тут?"

„Я слухаю вітер що йде знизу землі".

„Чому ти не йдеш до церкви?

Робітник подивився вгору на свого пана і відповів: „а чому не йдете ви до церкви?"

„Я протестант, і ми не маємо тут жадної церкви."

„Отже ви будете прокляті".

„Коли я на смаоті, я молюся".

„А я не молюся ніколи".

„Чому ні."

„Бо я нікому не роблю лиха і не краду; а коли Бог є, то він знає ліпше ніж я, що для мене добре."

„Це не так, Петро! В цім відношенню є велика ріжниця між студіюючими людьми і дітями природи. Мене заспокоює у всіх моїх стражданнях, у всіх моїх сумнівах наука, мислення; у всіх спокусах мене боронить розум, предбачання наслідків; але такі як ти люде, иньші. Хто не має жадного иньшого знання, як те, яке він зібрав при своїй роботі, той потрібує віру, надію, потіху, пробачення."

„Це все пів мені не може дати" пробурмотів робітник, і напів поклавши своє обличчя на сперті на коліна руки подивився дико в цій позі на Івана.

Іван сів біля нього на балку і поклав йому руку на плече.

„Тобі щось бракує, Петро."

„Так".

„Щось давить твою душу?"

„Мою душу, моє тіло, мене цілого."

„Є це таемниця?"

„Ні, це не є жадна таємниця. Коли ви хочете це чути, я скажу вам це."

„Убиття?"

„Більш ніж це."

„Чи є це безпечно для тебе, коли ти мені розкажеш це?"

„Про мене, я можу оповісти це серед ринку; людська влада не може мені нічого заподіяти за це. Що це знає багато людей? Тому ви можете розуміється також це знати, коли ви хочете занятися чимсь подібним."

„Я слухаю."

„Це коротка історія. Коли я мав двадцять років, я пійшов в море, шукати своє щастя; я найнявся як паляч на один пароплав з Трієсту. Ми відійшли навантажені мукою до Бразилії. Наша подорож туди була щаслива; повертаючись ми набрали кави і бавовни. По цей бік екватора нас схопив торнадо, попсував нашу машину, поломав наші щоглі і кинув корабель на піскову косу, де він і загинув. Частина пасажирів урятувалась на маленькім боті; вони не зайшли далеко, човен пійшов на дво і вони втопились. Иньша частина зробила з балок розбитого корабля пором і подалась на нім в море. На цім паромі був і я. Нас було тридцять девять, в тім числі капітан корабля, керманич і молодий купець з Ріо Жанейро з своєю жінкою і трьохлітнім синком. Більш жінок і дітей з нами не було; бо инші на своє нещастя втиснулися всі в рятунковий бот. Але ні. Не на їх нещастя. На їх щастя. Вони перебули це скоро. З тридцяти девяти урятувалися лише девять. Я хотів-би також загинути.

„Вісім днів кидало нас з паромом туди і сюди по морю. В нашім виднокрузі показувалися кораблі, які нас не помічали. Потім наступила тиша і ми були непорушні як прибиті цвяхами у відкритому морі, без каплі води, без шматка хліба.

„Тоді ми вже два дні нічого не їли, і десятеро з нас вмерли вже з голоду.

„Девятий день не приніс також жадного порятунку; сонце палило вниз і вода випромінювала спеку назад, так що ми томилися між двома огнями.

„Вечером ми рішили пожертвувати одного з нас, себ-то означити жеребком, кого з нас мають зїсти инші. Ми кинули наші імена в капелюх і полишили невинности, дитині тягти жеребок.

„Дитина витягла своє власне імя.

„Дозвольте мені, панове, не оповідати, що сталося потім. Часто, коли я згадую це все до того менту, коли нещаслива мати прокляла нас всіх, щоби ми по сій жахливій їжі ніколи не найшли спокою, я зіскакую з ліжка, біжу в ліс і чекаю, коли вже я обернуся у вовка. Це було би мені ліпше по заслузі.

„З учасників проклятої їжи лишилось жити лише девятеро.

„Це давить мене, це живе, це завже горить в мені.

„Окрім моєї власної крови кружляє в мені ще кров чужої людини.

„Страшні думки переслідують мене. В день страшного суду буде ходити кругом скелет і жадати назад від двадцяти семи людей своє пограбоване мясо.

„Цей шматок людського мяса, який я зїв, голодує в мені.

„Я розумію насолоду канібалів. Я не можу бачити жадну румяну дитину без того, щоб мені не спало на думку, який ласий кусок булоб це кругле плече! Коли-ж я бачу бліде, хоровите дитя, то мене обхоплює злість: навіщо воно живе, коли не можна зараз...?"

Говорячого опустив тут його людський голос; лише відкриті уста, скреґіт зубів, корчі голови показували, що він хотів сказати диким жестом.

Тоді він здрігнувся і встав.

Він притиснув обидві руки до грудей і по хвилі зітхнув і сказав: „Скажіть тепер, пане, де є для цього страждання церква, аптека? Де є духовник, який би дав мені відпущення, де є лікар який би уздоровив мене? Я казав це священику, і той наказав мені постити і бичувати себе; я скаржився на це доктору, і той порадив мені не пити горілки і пускати кров. Але це все нідочого і погіршує лише мій стан.

„Я хочу тобі щось порадити?" сказав Іван. „Женись".

Шафран глянув здивовано на свого пана, і слабий відблиск усмішки промайнув по його обличчу.

„Я сам вже думав про це. Може, колиб я мав власні діти, тоді зниклаб ця огида до дітей."

„Чому ти не робиш цього?"

„Бо я бідак. Коли два жебраки зійдуться до пари, то обидва є подвійними жебраками. З початку треба мати можність жити."

„Це вже прийде. Ти пильний, розуміючий робітник. Я вже давно хтів призначити тебе до копальні; я чекав лише, поки ти оженишся. Моя засада, призначати лише жонатих на ліпше оплачуємі посади. Я зробив досвід, що коли я даю нежонатим ліпшу платню, то вони робляться звичайно лише ще гіршими гульвисами. На жонатого робітника можна ліпше спуститися. Вони не полишають так легко свого місця. Отже подумай про цю справу. По першій неділі, в яку ти мені покажеш, що сьогодня тебе оголосили в церкві з твоєю нареченою, ти почнеш зараз працювати в копальнях і одержиш окрему хату на мешкання."

„По щоці робітника текла слеза. Він впав Івану до ніг, обняв його коліна, хлипав і бурмотів незрозумілі звуки.

„Ну? Отже?" промовив Іван з ласкавим підбадьоренням." І сьогодня неділя, чи це не спадає тобі на думку?"

Робітник скочив івитер сльози з очей, ніби він хтів бачити ясно, що йому невиразно крутилось в голові.

Іван поміг йому.

„Служба Божа ще не почалась, люде ще по дорозі до церкви, коли ти дуже поспішиш, то ти можеш їх ще здогнати перед церковними дверима і поговорити, як з твоєю нареченою, так і з священиком."

Робітник не сказав нічого, але побіг і не по улиці а навпростець в напрямі до вежі. Він забув навіть капелюх; Іван мусів взяти його до дому, щоб він не пропав.

Іван дивився вслід біжучому поки той не зник за поворотом долини.

Який він щасливий?

Тоді він вернувся в своє мешкання. Він записав в своїй книзі, що Петро Шафран, починаючи з наступного понеділку, одержує платню робітника в копальнях, і що замість нього треба взяти иньшого денного робітника.

Ну, задоволений ти тепер мною запитало його власне серце, ти жорстокий пан?

Але Іван був недовірливий і промовив до свого серця: я не вірю тобі від того часу, як ти хотіло завести мене на слизьке. Від нині я буду вважати на тебе. Хто знає чи не думаєш ти тепер про те, що дівчина буде гарна і молодою жінкою, і не буде така дорога і недоступна, як тепер. Але ти мене не обдуриш більше — чекай лише.

Тоді Іван порадився з своєю рахунковою книжкою і знайшов, що збільшення сьогорічних прибутків дозволяє йому наняти доглядача за копальнями з платнею в пятнадцять соток річно.

Він написав зараз дотичне оголошення і післав до декількох закордонних німецьких і французьких часописей.

В цей спосіб він не буде вже щодня стикатися з своїми робітниками.

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ

Річного Засідання Головного Уряду У. Н. Союза, відбувшогося на днях 14.—16. лютого 1923 р.

(Докінчене.)

Дискусія над справозданнями головних урядників:

Після постанови щоби вести дискусії над поодинокими справозданнями кождого головного урядника осібно і в порядку як були здавані, в першу чергу взято під дискусію справоздання головного предсідателя С. Ядловського, яке по короткій дебаті, на внесеннє д. В. Левчика, поперте д. М. Петрівським ухвалено приняти так як було читане.

На внесеннє д. В. Яськевича, поперте д. М. Мельниковою, ухвалено приймити справоздання головних містопредсідателів: д. Т. Грицея і д. М. Ольшаницької, так як були зложені.

Над справозданнем головного рекордового секретаря І. Каштанюка, прийшло до довшої дискусії. Д. К. Кирчів підніс вагу табличного зіставлення теперішнього віку всіх членів організації, яка наглядно виказує що організація віком своїх членів є молодою і на дорозі поступу і розвою. Закид що справоздання було за довге і забогато часу забрало, рек. секретар опрокидував тим, що тільки таким чином годен подати до відома головних урядників і всего загалу членів, не лиш докладний стан рекордів організації але й ширше поняття о самім рекордовім діловодстві, а на внесеннє д. Т. Грицея поперте д. К. Кирчовим ухвалено це справоздання приняти так як було читане.

Більше інтерпеляцій і додаткових а вдоволяючих пояснень вивязалося з дискусії над справозданнем головного фінансового секретаря Р. Слободяна, яке на внесеннє д. А. Стадникової, поперте д. М. Петрівським, ухвалено приняти так як було зложене.

Після дебати над справозданнем головного касієра д. В. Левчика, в якій сконстантовано згідність стану каси зі справозданнями контрольної комісії і фінансового секретаря на внесеннє д. М. Шевчука, поперте д. С. Кудриком, формально ухвалено приймити й це справоздання так як було читане.

Над справозданнем менаджера Свободи д. С. Ядловського, розвелась довша дискусія в якій брали участь майже всі присутні головні урядники, причім сконстантовано, що під теперішною тимчасовою управою, економічне положення Свободи направляєся. Вийшла також директива щоби адміністрація завела окремий фонд резервовий на покриття так званого „депресієйшин", то є на доповненне сталого обнижування вартости зуживаючихся машин а також на сплату довгу тяжачого на Свободі. Відтак на внесеннє д. К. Кирчова, поперте д. М. Мельниковою, ухвалено приймити справозданнє менаджера, так як було читане.

Чергою прийшла дискусія справозданнем контрольної комісії. На інтерпеляції в справі льокацій організаційного маєтку, книговодства касового, фінансового і рекордового як також декотрих позицій з самого справоздання відповідав голова комісії д. С. Миляноvич. Сконстантовано що організація зростає так маєтком як і числом членів. Що організаційний дух в широких масах членства держиться кріпко, що так у відділах як і в головній управі, взірцевий порядок. Нема спорів, процесів, жалоб або дорікань. Так між членами у відділах як і в контакті відділів з головною управою відзначаєся організаційна солідарність і відданість до своєрідної організації. Осібно піднесено вагу організаційно-агітаційних „дописей до Свободи в минувшім році якими відзначились найбільше Р. С. з від. 65; Вас. Лущишин з від. 217; Г. Підскальний з від. 363; В. Гасій з від. 245; Федір Борсук з від. 47; І. Бриґіда з від. 332; „Член" з від. 206; „Українець" з від. 385 і „Уряд Братства" від. 160. Відтак на внесеннє д. М. Ольшаницької, поперте д. А. Стадниковою одноголосно ухвалено приймити справозданнє контрольної комісії так як було зложене.

До дискусії над справозданнем Редакційного Комітету запрошено ще й обох редакторів дд. Ревюка і Лотоцького. Після річевої і всесторонної критики в якій брали участь кількома наворотами майже всі присутні головні урядники і численних інтерпеляцій в справі дописей і дописувателів, політичної орієнтації і піддержки запомогової акції рідному краєви як також в справах технічної натури редакції, сконстантовано що робиться все так зі сторони редакційного комітету як зі сторони редакторів і головних урядників, щоби Свободу держати на висоті її завдання, щоби Свобода як орган У. Н. Союза відповідала настроєви загалу членів організації; щоби Свобода була безпартійною, все українського напрямку; щоби ширила національну свідомість і завзяття як також популярність організаці У. Н. Союза. Задля браку безпосередного контакту між комітетом і редакцією тому що члени ред. комітету стало перебувають поза осідком редакції і тільки два рази в році вспільно засідають, годі обминути часто в таких обставинах виринаючих консеквенцій як брак сталого нагляду, опізнення, або й дрібнійших непорозумінь, що однак при добрій волі всіх інтересованих ладнається в користь організації. Сконстантовано що в щоденник у при двох редакторських силах, немислимо є вести докладнійшу коректу друкарських блудів однак висказано побажаннє щоби тих блудів небуло. Побажано також щоби Свобода послугувалась поменче чужими і не всім зрозумілими словами. Через критику заграничних дописей сконстантовано потребу зміни дописувателів увзгляднюючи потребу дописей з Лемківщини і з Великої України. Д. Андрейко докладає що організація повинна також дбати о українізацію зорганізованих в себе дітей членів, видаванням відповідної дїточої літератури в українській мові. Цю справу обширнійше реферує голова комітету о. М. Струтинський, однак задля браку на це фондів справу відложено а на формально поставлене внесеннє ухвалено приняти справозданнє Редакційного Комітету так, як було зложене.

ВНЕСЕННЯ І УХВАЛИ

В справі ширення організаційної агітації.

На формально поставлене внесеннє, ухвалено:

1) щоби Екзекутива виробила плян дальшої кампанії єднання нових членів, з тим щоби не лиш частійше давати опуст оплати вступної але й нагороду організаторську по можности висшу як до тепер.

2) щоби кромі збільшеної агітації посередництвом органу, вести її дальше через урядників підвладних відділів, організаторів і інспекторів як до тепер.

3) щоби успішним агітаторам організаційним давати належне призначе і відзначення, поміщуючи їх фотографії і вкази праці в Свободі.

В справі адміністрації Свободи

На поставлене д. Т. Грицейом внесеннє, поперте д. К. Кирчовим ухвалено лишити на дальше аж до слідуючої конвенції теперішню тимчасову управу а то д. С. Ядловського як менаджера а д. П. Маційовського як асистента менаджера, як згідну з § 68. статута У. Н. Союза.

Згідно з ухвалою попередного річного засідання головного уряду У. Н. Союза допомога родині по бл. п. А. Савці бувшім менаджеру Свободи скінчилась з кінцем року 1922, та з огляду на великі заслуги покійного для організації, на формально поставлене внесеннє ухвалено щоби на будуче тую родину підпомагати в формі стипендій з фондів Свободи на науку сиротам по бл. п. А. Савці о скільки они до висших шкіл підуть, такої помочи потребувати і о ню старатися будуть.

В справі видавництва для дітей.

На формальне внесеннє ухвалено старатись о відповідний фонд на дїточе видавництво а тимчасом дати місця в Свободі.

В справі календаря У. Н. Союза на рік 1924.

На внесеннє д. М. Шевчука, поперте д. С. Миляновичем ухвалено перевести в тій справі референдум скорше як попередними роками щоби в той спосіб дати Р. К. більше часу на зладження ліпшого календаря і щоби було доволі часу його видрукувати і на час членам доручити. Ціна календаря 35 цнт. для членів У. Н. Союза.

В справі слідуючої конвенції.

Дійшло до відомости головного уряду, що деякі члени є того переконання що слідуюча конвенція має відбутися в 1924 р. Таке мильне переконаннє опираєся на блудно вписаний ухвалі послідної конвенції котрою назначувалось місце де маєся відбути слідуючу конвенцію. Тою конвенційною ухвалою назначено місто Рочестер, Н. Й. як місце слідуючої конвенції. При протолокованню тої ухвали зовсім безпотрібно поставлено рік 1924 р., так як тая ухвала відносилася виключно до місця а не до часу або де має відбутися слідуюча конвенція а не коли она має відбутися. Час відбування конвенцій є означений статутом. Послідна конвенція ухвалила змінити статут так що реченець межи конвенціями змінено з трилітного на чотиролітний. При тім змінено еще й місяць так щоби на конвенції предкладати цілорічні замкнення і тому слідуюча конвенція не відбудеся в падолисті 1924 р. але з початком 1925 р. в місяци квітни. Після ствердження внескодавця цеї конвенційної ухвали якою назначено місто Рочестер, Н. Й. на відбуття конвенції д. М. Мурашки сконстантовано що дата року при тій ухвалі є невмісна, а протокулуючи тепер цей факт стверджуєсь що слідуюча звичайна конвенція У. Н. Союза відбудеся в квітни 1925 р. в місті Рачестер, Н. Й. згідно з статутом і ухвалою послідної конвенції.

В справі дому У. Н. Союза.

Сконстантувавши, що одна кімната на поміщенне для редакції Свободи невистарчає і заходить потреба добудови части другого поверха дому, на внесеннє д. Т. Грицея поперте д. М. Петрівським ухвалено: Поручаєсь Екзекутиві провірити можливість такої добудови через експертів а на виконання цеї добудови осягнути осібну ухвалу головних урядників обіжником, предкладаючи до відома їх перед голосованнем опінію експертів і кошторис.

В справі Обєднання.

З привітом від Обєднання Українських Організацій в Зл. Д. являєсь на засідданю, голова Обєднаня й член У. Н. Союза о. Лев Левицький. По вислуханню його докладу в якім були зясовані найконечнійші потреби і завдання цеї спільної організації для несення матеріяльної і моральної підмоги рідному краеви з піднесеннем ваги співділання У. Н. Союза, та по довшій на цю тему дискусії при участи всіх присутних головних урядників якою скритиковано дотеперішню діяльність Обєднання і висказано побажання на будуче, сконстантовано, що поминаючи всякі інші взгляди як патріотичні, політичні, гуманітарні і прочі, вже в самім інтересі У. Н. Союза лежить щоби таку спільну організацію для спільних справ національних з усіх сил попирати, так як дотеперішний брак такої організації в першій мірі відбивався на Союзі як найбільшій організації і його головній управі, бо мусіли нераз прибирати на себе позірну компетенцію і відвічальність за справи невходячі в програмову діяльність Союза, змушувані до того силою обставин і напором опінії української суспільности які не числяться з обмеженнями статута і чартеру У. Н. Союза. В таких обставинах на відділах У. Н. Союза як і відділах других того рода організацій опираєся майже ціле жите-бутте української еміграції в Зл. Держ. куди зорганізувався найсвідоміший ініціятивний і творчий елемент котрий сам відчув потребу осібної для спільних справ організації, і її конгресом у Філядельфії створив, відділяючи таким робом загальні справи національні під осібною спільною управою від справ питомих конкуренційних обєднаних організацій. І це тільки користь принести може так спільній національній акції як і окремішньому розвоєви обєднаних організацій. В виду того, належиться дати Обєднанню всю можливу поміч так заступництвом в його управі як і посередництвом свого органу щоб воно могло своє велике завдання як слід виконувати.

Відтак подякувавши о. Левицькому за привіт, головний предсідатель зарядив перерву нарад і запросив всіх присутних до вспільної фотографії для календаря на рік 1924.

Просьби і скарги.

З приводу річного засідання наспіло більше число аплікацій о запомоги: Реферує гол. фін. секретар. По передискутованню кождої просьби осібна на формально поставлені внесення ухвалено слідуючі запомоги: Ватоломей Гамбаль від. 2 $50.00; Юрій Кинчара від. 16 $100.00; Андрій Корпан від. 69 $50.00; Михайло Сидор від. 79 $50.00; Стефан Стеренчак від. 82 суму $25.00 під услівем що аплікація буде повторена на відповіднім до того формулярі згідно з директивою послідної гол. конвенції; Микола Бомба від. 170 $25.00; Іван Цистон від. 176 суму $50.00 під услівем що до аплікації буде додане еще свідоцтво лікарське, як того формуляр вимагає; Микола Ручинський від. 193 $50.00; Онуфрій Кучма від. 215 $25.00; Михайло Воловчак від. 217 $50.00; Іван Мишинський від. 259 $50; Іван Паплик від. 336 $50.00; Василь Голик від. 339 $50; Юрій Рачинець від. 339 $25.00; Григорій Бойкевич від. 371 $50.00.

Дальше слідувала справа залеглих виплат посмертних запомог спадкоємцям перебуваючим в Галичині і Прикарпатській Україні перебраних правительством Зл. Держ. в часі війни як власність ворожих чужинців. Так як справа приналежности Східної Галичини ще не вирішена тому й годі непризнаючи окупаційних властий доставити правительству Злуч. Держ. леґалізованих посвідок на підставі яких можнаб тії гроші від Алієн Праперти Кустодіен відобрати. З рамени У. Н. Союза цею справою займаються вже від 6-ох місяців визначні адвокати й політики і тая справа була вже розслїджувана міністром судівництва Доґертім і є повна надія що вже в короткім часі ця справа буде вирішена в користь організації і спадкоємців. Як тільки ті гроші будуть звернені до організації, повідомиться інтересованих а по стягненню відповідних актів і посвідок, буде виплачено що кому належиться.

Поміч рідному краєви.

З огляду що справа приналежности а взглядно независимости Східної Галичини має в коротці рішатися, на внесеннє д. С. Кудрика, поперте д. В. Левчиком ухвалено суму $500 на фонд Негайної Помочи.

На внесеннє І. Каштанюка, поперте д. М. Ольшаницькою ухвалено суму $250 як підмогу повоєнним сиротам в Галичині.

На внесеннє д. С. Баюса, поперте д. В. Яськевичом ухвалено суму $100 на підмогу українським студентам у Відни.

Д. Т. Грицей представляючи відрадне фінансове положенне українського сиротинця в Філядельфії просить щоби У. Н. Союз відповідним даром прийшов йому в поміч. Противиться тому д. Є. Баюс, мотивуючи свій спротив неприхильним відношенням до того сиротинця делеґатів з послідної конвенції і домагаєся вписання цего спротиву до протоколу. В вивязаній з того дискусії сконстантовано необхідність підмоги українським сиротам у Філядельфії і на формальне поставлене внесеннє ухвалено на тую ціль суму $100.

Сконстатувавши еще відсутність грошей в адміністраційнім фонді формально ухвалено кошта річного засідання покрити з фонду конвенційного.

Замкнення.

В пятницю дня 16-го лютого 1923 р. о год. 8. вечером, по три дневих нарадах, на формально поставлене внесеннє ухвалено річне засіданнє головного уряду У. Н. Союза замкнути, а головний предсідатель виконуючи цю ухвалу подякував всім головним урядникам за їх труд і витревалість висказуючи своє переконаннє що розходячись кождий виносить з собою пересвідчення добре сповненого діла і постанову дальшої успішної праці в користь організації.

І. Каштанюк,
гол. рек. секр. У. Н. С.

НОВИЙ ВОЖД ЛИТОВСЬКОЇ АРМІЇ.

На днях в Ковні іменовано нового команданта литовської армії в особі Жулковскаса. У своїй промові новий вожд заявив, що головним його завданням буде зміцнення в армії дисципліни.

СТАН ЗАСІВІВ В РОСІЇ.

„Економ. Жизнь" має такі відомости про стан засівів на 1. червня: Несприятливі метереольоґічні умови минулої декади відбились на стані засівів, який погіршився; особливо помітно це у ярових хлібів. Довга посуха в районі долішнього Дону і полудневого Надволжа вплинула шкідливо на ярові засіви. Холодна погода затримала посів ярових в північній області а також в східні частині центральної і північно-західної частини Горішньо-Волжської области. На становище озимих засівів несприятлива погода вплинула менше, ніж на ярові, проте й в стані озимих засівів помітно певне погіршення.

НАРОДНИЙ ПОДАТОК

Спис оподаткованих від 1. червня до 4. липня 1923.

(Конець).

55. **Перт Амбой, Н. Дж.,** від Комітету Обєднання переслав п. П. Щуцький ... 25.00
Зложили: Клюб Українських Ам. Горожан 4.25 в саме: Ник. Шийка 2.00; Йосиф Шпак і Андрій Мізерний по 50 цнт.; по 25 цнт.: Іван Наумець, Тома Мощар, Вас. Тришньовський, Василь Маслюк і Дорко Паснак. Сестрицтво св. Ольги 13.00; о. Йосиф Чаплинський і П. Гаврилів по 6.00; Андрій Тінецький 1.00; Тов. Запорожська Січ 7.75: Бендик Кардаш 1.00; Стефан Кудий 50 цнт.; по 25 цнт.: Андр. Мальник, Павло Король, Петро Макар, Матвій Боралецький, Анд. Рожик, Іван Швайлик, Іван Горбусь, Корнко Будняк, Антін Вуй, Олекса Ковальчик, Василь Дзубатий, Николай Яремчак, Антін Сидор, Йосиф Андрусечко, Іван Гадик, Василь Мручок, Стеф. Кордіяк, Іван Гучко, Теодор Пашуля, Максим Стах, Григорій Шевчик, Василь Дригинович, Іван Ворока, Мих. Чумер і Пилип Щуцький.

56. **Янгставн, О.,** від Комітету Обєднання переслав п. Ст. Олешицький ... 9.00
Зложили: о. Стефан Ващишин і Йосиф Поточний по 3.00; Марія Тимків 2.00; Он. Прокопишак 1.00.

57. **Филаделфія, Па.,** від бр. св. Йосафата переслав п. П. Міхальчук ... 4.05
Зложили: Василь Стецик і Мих. Будай по 50 цнт.; по 25 цнт.: Мих. Трищук, Т. Николайчук, Йосафат Рибаш, Теодор Борис, О. Ланюш, Андрей Чарцевий, Панько Килик, Гр. Гураль, Андрей Мішанець, П. Міхальчук, Панько Кирпяк; Л. С. 20 цнт.; Іван Шлак 10 цнт.

58. **Филаделфія, Па.,** о. М. Кішаш ... 5.00
59. **Филаделфія, Па.,** М. Вишиванюк ... 5.00
60. **Ню Йорк, Н. Й.,** П. Космій ... 1.00
61. **Бофало, Н. Й.,** від тов. о. Нижанковського ... 6.75
Зложили: по 1.00: Іван Сидорович, Василь Горгота, Іван Соколовський і Стефан Макух; Ів. Сіякевич 75 цнт.; по 50 цнт.: Мих. Пришлівський, Максим Левицький, Панько Сукпановський, Михайло Вітровий.

62. **Франкфорд, Па.,** від 25 сотні Січової Орґ. переслав С. Гладчук ... 19.75
Зложили (за квітень): о. В. Петрівський 4.00; Андрей Мельник 3.00; о. В. Петрівський за тих громадян які відмовили платити народний податок 1.50; Прокіп Мосондз 1.00; по 50 цнт.: Іван Омелях, Еміль Леськів, Гр. Баглай, Мих. Грамяк; по 25 цнт.: Мих. Орляк, Теод. Липка, Петро Фурдела, Іван Дулега, Йосиф Зима, Никола Оленчук, Дмитро Бабій, П. Погорілий, Іван Тимчишин. (За май і червень) по 75 цнт.: Олекса Зима, Николай Кобель; по 50 ц.: Теод. Липка, Михайло Питель, Ів. Омелян, Іван Дулеба, Никола Оленчук, Еміль Леськів, Павло Баглай, Тимко Погорілий, Петро Фурдела.

63. **Елизабет, Н. Дж.,** від тов. Запорожська Січ, переслав о. О. Нагірний ... 6.25
Зложили: по 1.00: Мих. Сухорський, Мих. Голубець, Мих. Ґелей; по 50 цнт.: Олекса Нагірний, Антін Світлик, Стефан Ката, Петро Кульматицький, Гр. Пайкут; по 25 цнт.: О. Дзера, Антін Мазуряк, Николай Матлага.

64. **Ню Йорк, Н. Й.,** від бр. св. Андрея переслав п. Мих. Гандзюк ... 7.00
Зложили: Олекса Наконечний і Теодор Маюк по 1.00; по 50 цнт.: Іван Цюцюна, Николай Фединяк, Сильвестер Свентковський, Іван Колодій, Лев Фединяк; по 25 ц.: Яків Цомпель, Николай Данилик, Даниїл Биндас, Даниїл Павлик, Терентій Биндас, Мих. Стирка, Ів. Бутера, Іван Лазурчук, Кирило Вересkля, Мих. Гандзюк.

65. **Джерзи Сіті, Н. Дж.,** від бр. св. Івана Хрестителя переслав п. В. Гіль ... 17.25
Зложили: по 75 цнт.: Константин Юськів, Іван Підгорецький, Татяна Ктачковська; по 50 цнт.: Вас. Матвієць, Лев Куміч, Яків Сай, Семко Мисак, Антін Тенюх, Роман Булик, Лев Дума, Іван Васько, Николай Заяць, Йосиф Салюк, Стефан Войчишин; по 25 цнт.: В. Гіль, Олекса Яцків, Василь Жарський, Іван Бобовник, Анд. Рубінович, Юрко Гук, Григорій Гуменюк, Михаїл Косоноцький, Семко Ленчук, Семко Сайчук, Семко Гук, Стефан Кіцей, Мих. Турчинський, Максим Осташевський, Яків Осміловський, Йосиф Жарський, Іван Жарський, Никола Пігура, Василь Микетків, Андрей Сайчук, Григорій Дячик, Михаїл Салюк, Онуф. Колісник, Роман Струж, Даниїл Дорот, Лев Панас, Григорій Шемлій, Ксеня Підгорецька, Лев Струж, Ева Панас, Стефан Кот, Йосиф Краш, Доця Захарейчук, Стефан Гріца, Антін Ярош, Андр. Мазур, Агафія Пахолок, Юлія Терпеливець.

66. **Миннеаполис, Мінн.,** від Комітету Обєднання переслав п. Н. Грубрин ... 70.50
Зложили: о. В. Гривняк 2.00; по 1.00: М. Грубрин, І. Шміґановський, Я. Грубрин, І. Конюба, Н. Дмитрук, О. Пилатюк, П. Угринчук, В. Кордуба, Н. Кулиняк, С. Сеник, П. Вонс; по 50 цнт.: Антін Процай, П. Бутрин, О. Козак, Йос. Литвин, П. Андрущак, С. Рихлій, Григорій Пастушенко, І. Сухорович, П. Гайва, Д. Колтик, О. Шабатура, К. Рихлій; по 25 цнт.: А. Степанчак, В. Сопотюк, К. Сокіл, Н. Бойко, І. Олійник, П. Качмар (рік), К. Качмар (рік), О. Ванс, П. Куліковський (рік), І. Процай, В. Фефцьо, П. Шабатура, М. Гусак, П. Пікула, П. Федорців, К. Гопа, Гр. Федушко, Н. Стрільчук, М. Віцентий, А. Мандюк, А. Гунчак; Йосиф Перемибіда 6.00.

67. **Пеорія, Іл.,** від Комітету Обєднання переслав п. А. Батюк ... 12.00
Зложили: Лука Пайончківський і Антін Батюк по 5.00; Анна Батюк і Павлина Пайочківська по 1.00.

68. **Джанет, Па.,** від української громади переслав п. М. Гирович ... 3.25
Віллінг, В. Ва. З. 18 проголошених тамтого місяця зложили: Ос. Адамяк 1.00; Данило Чмерит і Мартин Петрик по 50 цнт.; по 25 цнт.: Тимко Тихоневич, Петро Витенко, Василь Яськів, Олекса Цюпинський і Іван Карас.

РАЗОМ $733.41